

УДК 91(477):631.4

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОЇ
ГЕОГРАФІЇ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА У 1961–2011 РОКАХ**

А. Мельник, Б. Муха

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна*

Наукові дослідження на кафедрі фізичної географії, одній з найстаріших кафедр географічного факультету Львівського університету, в останні півстоліття були пов'язані головним чином з комплексним фізико-географічним вивченням західної частини України, розробкою теоретичних, методичних і прикладних питань ландшафтознавства. У підсумку сформувалась львівська школа ландшафтознавства проф. К. Геренчука та школа гірського ландшафтознавства проф. Г. Міллера. Наукові розробки співробітників кафедри ґрунтуються не лише на експедиційних, а й на стаціонарних дослідженнях, які впродовж багатьох років безперервно проводять на Розтоцькому ландшафтно-геофізичному (з 1968 р.) та Чорногірському географічному (з 1978 р.) стаціонарах.

Ключові слова: кафедра фізичної географії, наукові дослідження, стаціонарні дослідження, ландшафтознавство.

Основними напрямками наукової роботи однієї з найстаріших кафедр географічного факультету кафедри фізичної географії (створена у вересні 1944 р.) були геоморфологічні (К. Геренчук), кліматичні (М. Андріанов) та загальні фізико-географічні (М. Орел, М. Койнов, Г. Зільбер) дослідження, які ще з 1787 р. започаткував у Львівському університеті австрійський професор природознавства Б. Гакет, а з 1883 р. продовжили на кафедрі географії університету польські вчені А. Реман, Е. Ромер, Б. Дибовський та українські вчені С. Рудницький і Ю. Полянський. Це стало підґрунтям розгортання на початку 60-х років на кафедрі ґрунтознавчих і комплексних ландшафтознавчих досліджень та формування відповідних експедиційних колективів, наукових шкіл.

З 1954 по 1974 рр. кафедрою фізичної географії завідував К. Геренчук (1904–1984 рр.) – доктор географічних наук з 1958 р., професор з 1960 р., фізико-географ широкого профілю, наукові інтереси якого пов'язані з геоморфологією, ландшафтознавством, охороною природи та історією природничої географії. Під його керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій з ландшафтної тематики, зокрема, з вивчення ландшафтів Волинського Полісся (М. Орел (1955) та П. Климович 1963)), Чорногори (Г. Міллер (1963), м. Чернівці (А. Дорфман (1966), Стрийсько-Сянської верховини (С. Трохимчук (1968), Заравшанського хребта і прилеглих рівнин (Л. Алібеков (1968), басейну р. Санзар Самаркандської обл. (Т. Джумабаєв (1968), Сянсько-Дністерського межиріччя (М. Зденюк (1973), розробки географічних основ земельного кадастру гірських регіонів (О. Топчієв (1966), вивчення сезонної динаміки ландшафтів Львівщини (Г. Проць (1967) та мікрокліматичних характеристик природних територіальних комплексів Кодру (М. Кошкодан (1971). Так сформувалась львівська школа ландшафтознавства проф. К. Геренчука (рис. 1).

Рис. 1. Засідання кафедри фізичної географії проводить завідувач, проф. К. Геренчук: справа наліво перший ряд: О. Третяк, М. Андріанов, В. Пустовєтова; другий ряд: М. Койнов, А. Костюченко, З. Яцюк, Г. Міллер; третій ряд: М. Королько, Б. Муха, Г. Проць, О. Дерев'яно; четвертий ряд: О. Топчієв, С. Трохимчук, М. Кіт. Фото Ю. Єрмоленка, 1965.

Активна наукова робота кафедри під час керівництва К. Геренчука виявилась не лише в написанні й захисті дисертацій, формуванні розвитку львівської школи ландшафтознавства, а й у функціонуванні двох ґрунтознавчих експедицій з лабораторією аналізу ґрунтів, науково-дослідної лабораторії якісної оцінки земель та комплексної експедиції з вивчення шкідливих стихійних процесів у Карпатах, написанні монографій.

При кафедрі фізичної географії та Львівському відділі географічного товариства 1957–1967 рр. функціонувала створена І. Гоголем експедиція для обстеження і картографування ґрунтів та лабораторія аналізу ґрунтів. І. Гоголев у 1965 р. захистив докторську дисертацію на тему “Бурі гірсько-лісові ґрунти Радянських Карпат”, започаткував львівську ґрунтознавчу школу.

З 1961 по 2000 рр. у науково-дослідному секторі Львівського університету діяла ще одна ґрунтознавча експедиція, яка переросла в потужну науково-дослідну лабораторію (НДЛ-50). У 1970–80-ті роки її штат налічував близько 90 осіб. Багаторічним керівником (1968–1999) був М. Кіт. Науковою тематикою керували професори і доценти кафедри фізичної географії. Лабораторія проводила великомасштабне обстеження ґрунтів, ґрунтово-ерозійні і ґрунтово-меліоративні дослідження в різних регіонах України, Росії і Казахстану.

У 1961–1965 рр. при кафедрі функціонувала науково-дослідна лабораторія якісної оцінки земель (завідувач З. Яцюк), дослідження якої ґрунтувались на використанні

ландшафтно-геохімічних методів. Результатом досліджень лабораторії стала колективна монографія “Основи методики земельного кадастру гірських районів” (1966), а теоретико-методичні розробки використані в державних інструкціях з картографування типів земель та їхньої якісної оцінки.

Одночасно з двома ґрунтознавчими експедиціями та лабораторією якісної оцінки земель у 1965–1970 рр. працювала ще одна експедиція – комплексна експедиція з вивчення шкідливих стихійних процесів у Карпатах, у складі якої діяв ландшафтний загін (керівник Г. Міллер). Результатами роботи експедиції стали серія цільових ландшафтних карт масштабу 1:100 000, аналіз зв’язку характеру та інтенсивності прояву шкідливих стихійних явищ з ландшафтною структурою території, а також розроблено рекомендації щодо запобігання та ліквідації наслідків стихійних процесів у природних територіальних комплексах і загальні положення для ведення лісового господарства з урахуванням ландшафтної структури гірських територій.

Значним досягненням колективу кафедри у 1960–70-х роках стало видання низки праць, присвячених природі рідного краю. Першою монографією цього плану була праця М. Койнова “Природа Станіславської області” (1960). У 1964 р. вийшла праця К. Геренчука, П. Цися і М. Койнова “Природно-географічний поділ Львівського та Подільського економічних районів”, а 1968 р. – колективна монографія “Природа Українських Карпат” за редакцією К. Геренчука. Впродовж 1972–1982 рр. за редакцією К. Геренчука опубліковано серію монографій “Природа ...” для кожної з восьми адміністративних областей заходу України.

У шістдесяті роки К. Геренчук активно просував ідею вивчення кількісних показників ландшафтів різними методами (експедиційними, картометричними), проте найперспективнішим уважали метод дослідження функціонування природних територіальних комплексів на географічних стаціонарах.

З огляду на це та з метою ефективного проведення практик у 1959 р. створено географічний стаціонар у с. Єзупіль Тисменецького р-ну Івано-Франківської обл. та метеорологічну обсерваторію при кафедрі. У 1968 р. обсерваторію перетворено на Розтоцький ландшафтно-геофізичний стаціонар у смт Брюховичі (організатор і науковий керівник стаціонару з 1968 р. по даний час доц. Б. Муха). Пізніше розгорнулись науководослідні роботи кафедри на Шацькому біолого-географічному стаціонарі, зокрема, лімнологічні та батиметричні (стаціонар створений 1971 р. біля смт Шацьк, Любомльського р-ну, Волинської обл.).

Протягом 1974–1994 рр. кафедрою фізичної географії керував Г.П. Міллер (рис. 2), учень К. Геренчука, доктор географічних наук, професор, у 1976–1984 рр. декан географічного факультету. Більшість наукових праць він присвятив проблемам ландшафтознавства гірських і передгірських територій; розробив методику експедиційного дослідження гірських ландшафтів, обґрунтував концепції про структурну ієрархію та пульсаційний розвиток, вік і умови стабілізації гірських ландшафтів.

На кафедрі активно розширювалася сфера наукових пошуків у ландшафтознавстві: у 1979 р. кандидатську дисертацію на тему “Теоретичні і методичні проблеми середньомасштабних ландшафтних досліджень” захистив С. Кукурудза у 1980 р. Захистив докторську дисертацію на тему “Ландшафтні дослідження гірських територій” Г. Міллер, а кандидатську “Теоретичні основи і методичні способи ландшафтних досліджень для осушувальних меліорацій” – Б. Муха.

У 80-х роках кафедра фізичної географії під керівництвом Г. Міллера виконувала наукові теми республіканського координаційного плану: “Ландшафтне обґрунтування

природоохоронних заходів у приміській зоні міста Львова” (1979–1981), “Географічні основи раціонального природокористування в УРСР (Українські Карпати, західна частина Полісся)” (1981–1986 рр.), “Ландшафтні дослідження України з метою раціонального природокористування (Українські Карпати, Волино-Поділля, західна частина Полісся)” (1986–1990), “Основи оптимізації природокористування в територіальних системах західного регіону України (функціонування, моніторинг, експертиза, прогноз)” (1990–1993) та госпдоговірною характеру: “Ландшафтне обґрунтування природоохоронних заходів під час будівництва магістральних трубопроводів” (1983–1984 рр., керівник Г. Міллер), “Вивчення ландшафтно-геофізичних характеристик у західному регіоні України щодо задач дешифрування дистанційних даних, а також математичного моделювання вологопереносу в верхніх горизонтах ґрунтів” (1983–1986 рр., керівник Б. Муха), “Створення карти ландшафтного районування Українських Карпат для цілей регіонального екологічного моніторингу” (1991–1992 рр., керівник Г. Міллер).

У рамках Карпато-Волино-Подільської експедиції географічного факультету в 1985–1990 рр. працювала очолювана Г. Міллером Транскарпатська ландшафтна експедиція, яка провела унікальне експедиційне обстеження Карпат по профілях Долина–Тячів та Воловець–Ужгород. В експедиції пройшла вишкіл більшість нинішніх викладачів кафедри фізичної географії – В. Петлін, А. Мельник, О. Федірко, І. Круглов, О. Загульська, П. Шубер, а також А. Байцар (кафедра географії України) та М. Сиротюк (кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи).

На Розтоцькому ландшафтно-геофізичному стаціонарі продовжували метеорологічні, актинометричні і градієнтні спостереження (Б. Муха), на Шацькому – мікрокліматичні та гідрологічні дослідження природних територіальних і аквально-лісових комплексів (Г. Проць-Кравчук). У 1978 р. Г. Міллер заснував Чорногірський географічний стаціонар у верхів’ї р. Прут (за 14 км від смт Ворохта Івано-Франківської обл.), де розгорнулись дослідження функціонування гірських фацій (О. Федірко, В. Петлін). Наукове керівництво стаціонаром провадив Г. Міллером (до 1994 р.), а з 1994 р. – А. Мельником.

Під керівництвом проф. Г. Міллера розробляли нові напрями ландшафтознавства і захищали дисертації, що стосуються ландшафтного вивчення лісопатологій (О. Федірко, 1988 р.), динаміки ландшафтних фацій Чорногори (В. Петлін, 1988 р.), моніторингу природних територіальних комплексів (А. Мельник, 1991 р.), урбанізованих територій (І. Круглов, 1992 р.) – формувалася львівська школа гірського ландшафтознавства проф. Г. Міллера.

Серед наукових публікацій монографічного характеру назвемо “Ландшафтные исследования горных и предгорных территорий” (Г. Міллер, 1974) та “Ландшафтный мониторинг” (А. Мельник, Г. Міллер, 1993).

Провідні позиції кафедри фізичної географії в галузі ландшафтознавства вдруге підтвердженні на VIII Всесоюзній нараді з питань ландшафтознавства, проведеної на базі кафедри 1988 р. (у 1956 р. проведено Другу всесоюзну нараду з ландшафтознавства).

Дуже цікавою і своєрідною формою наукової роботи студентів кафедри у 90-х роках стали щорічні (відбувались упродовж десяти років) міжвузівські студентські наукові експедиції з дослідження зимових станів гірських ландшафтних комплексів, фундаторами яких були Львівський, Тбіліський, Московський та Ленінградський (Санкт-Петербургський) університети (співробітник від Львівського університету – Б. Муха).

Рис. 2. **Кафедра фізичної географії (1992):** зліва направо перший ряд: О. Федірко, О. Третяк, Г. Проць, Г. Міллер, Б. Муха; другий ряд: М. Кукурудза, І. Круглов, Л. Смаль, О. Загультська, О. Дерев'яно, В. Матвій, В. Калат; третій ряд: І. Притула, Ю. Нестерук, В. Біланюк, І. Вороцяно, В. Ковальчук; четвертий ряд: П. Шубер, А. Мельник. Фото Б. Мухи.

З 1994 до 2001 рр. роботою кафедри фізичної географії керував Б. Муха – учень К. Геренчука та П. Климовича, кандидат географічних наук, доцент. Його наукові інтереси пов'язані з дослідженням геофізичних процесів ландшафтних комплексів.

У 90-х роках ентузіасти кафедри і факультету виконували тему “Визначення вітро-енергетичного потенціалу природних територіальних комплексів Українських Карпат” (керівник Б. Муха), “Ландшафтні основи та геоінформаційне забезпечення оптимізації використання природних ресурсів (вітро-, водноенергетичних, земельних та ін.) західного регіону України” (керівник Б.П. Муха); “Створення ландшафтно-екологічної інформаційної системи західного регіону України” (керівник А. Мельник).

Упродовж чотирьох років (з 1983 по 1987 рр.) співробітники кафедри виконували роботи з гідрометричного обстеження рік і ставів Львівської обл. з метою вибору місць для спорудження малопотужних гідроелектростанцій (керівник Б. Муха).

Тривало зростання кваліфікації молодих викладачів, відбували захисти кандидатських дисертацій – М. Кукурудзи “Ландшафтно-геофізичний аналіз верхньогірсько-лісових ландшафтів Великого Кавказу” (1994 р., керівник Г. Міллер), П. Шубер “Ландшафтна обумовленість диференціації ґрунтового покриву Українських Карпат” (1994 р., керівник Г. Міллер), А. Байцар “Верхня межа лісу в ландшафтних комплексах Українських Карпат” (1994 р., керівник Г. Міллер), О. Загультська “Ландшафтна інтерпретація аерокосмічної інформації” (1995 р., керівник Г. Міллер), В. Біланюк “Вплив трас магістральних трубопроводів на гірськокарпатські ландшафтні структури” (1999 р., ке-

рівник В. Петлін), В. Матвіїв “Ландшафтні основи оптимізації природокористування у Скибових Горганах” (1999 р., керівник О. Федірко), а також докторських дисертацій – В. Петлін “Закономірності організації ландшафтних фацій” (1999 р.) та А. Мельник “Еколого-ландшафтознавчий аналіз Українських Карпат” (2001).

Опубліковано низку монографій, зокрема, В. Петліна “Закономірності організації ландшафтних фацій” (1998), В. Біланюка “Ландшафти Українських Карпат в зонах трас магістральних трубопроводів” (1998), А. Мельника “Основи регіонального еколого-ландшафтознавчого аналізу” (1997) і “Українські Карпати: еколого-ландшафтознавче дослідження” (1999).

Кваліфікаційному зростанню співробітників кафедри у 90-ті роки сприяло налагодження співробітництва з західними державами. За кордоном проходили стажування І. Круглов (США, Австрія), М. Кукурудза (США, Німеччина), А. Мельник (Німеччина, Австрія), П. Шубер (Австрія), Б. Муха (Росія, Австрія, Польща).

З 2001 р. кафедрою фізичної географії завідує А. Мельник – учень Г. П. Міллера, доктор географічних наук, професор. Його наукові інтереси стосуються теорії, методики та прикладних питань ландшафтознавства, географічного моніторингу, екологічної географії та геоєкології. На прикладі Українських Карпат теоретико-методичні основи ландшафтного моніторингу та наукові основи регіонального еколого-ландшафтознавчого аналізу гірських і передгірських територій.

У 2001–2003 рр. кафедра брала участь у виконанні держбюджетної теми “Географічні проблеми Західного регіону України” (керівник Ф. Заставний), у 2002–2004 – підпроєкту “Структура ландшафту та структура землекористування за даними космозображення” (керівник І. Круглов) у рамках німецько-українського проєкту “Трансформаційні процеси у басейні Дністра”, у 2004–2006 – держбюджетної теми “Депресивні регіони України” (керівник Ф. Заставний), у 2007–2009 – держбюджетної теми “Формування інформаційного середовища сталого розвитку Карпатського регіону України” (керівники І. Ковальчук, О. Шаблій), а з 2010 р. – держбюджетної теми “Екологічна, демокультурна, соціально-економічна та геополітична безпека регіону: географічні проблеми на матеріалах карпатських областей України” (керівник О. Шаблій).

Співробітники кафедри під керівництвом А. Мельника виконувались наукові теми в межах робочого часу: “Еколого-ландшафтознавчий аналіз природних умов і природних ресурсів західного регіону України” (2002–2004), “Геоєкологічні проблеми західного регіону України” (2005–2006), “Геоєкологічний аналіз західного регіону України для підтримки сталого розвитку” (2007–2009) та “Ландшафтні передумови сталого розвитку Українських Карпат і Волино-Поділля” (2009–2011).

Кафедра в останнє десятиліття традиційно продовжувала готувати спеціалістів вищої кваліфікації. Зокрема, у 2001 р. захистив кандидатську дисертацію Є. Іванов на тему “Еколого-ландшафтознавчий аналіз гірничопромислових територій” (керівник А. Мельник), у 2006 р. О. Мкртчян – “Ландшафтно-екологічні основи інтеграції даних в земельні інформаційні системи” (керівник І. Круглов), у 2007 р. А. Романів “Ландшафтно-рекреаційний потенціал національного природного парку “Синевир” (керівник О. Федірко), у 2010 р. Б. Яворський – “Розвиток ландшафтів Українського Розточчя” (керівник Б. Муха), Л. Костів – “Структура, динаміка і оптимізація ландшафтів Центрального Поділля” (керівник А. Мельник) і В. Мартинюк “Ландшафтно-лімнологічний аналіз Волинського Полісся в межах Рівненської області” (керівник Б. Муха).

Вийшли в світ монографії В. Петліна “Синергетика ландшафту” (2005) і “Стратегія ландшафту” (2007) та колективні монографії за участю співробітників кафедри – “Еко-

логічний аналіз регіону: експертна оцінка стану і функціонування” (2009, співавтори А. Мельник, Б. Муха), “Фоновий моніторинг навколишнього природного середовища” (2010, співавтор А. Мельник) та ін.

Останніми роками на новому сучасному рівні реорганізовано інструментальні стаціонарні режимні дослідження процесів функціонування ландшафтних комплексів Розточчя й Українських Карпат, які програмно проводять упродовж сорока років на Розточському ландшафтно-геофізичному (науковий керівник Б. Муха) і впродовж тридцяти років на Чорногірському географічному (науковий керівник А. Мельник) стаціонарах. На цих стаціонарах функціонують сучасні автоматичні метеорологічні станції, що забезпечує високу точність ландшафтно-геофізичних спостережень, проводять ландшафтно-фенологічні, ландшафтно-гідрологічні та інші дослідження, ведуть електронну базу даних та комп’ютерне опрацювання результатів.

З ініціативи кафедри фізичної географії проведено низку фахових конференцій і семінарів, у тому числі й міжнародних, на яких обговорювали підсумки і перспективи ландшафтознавчих досліджень, зокрема: міжнародна наукова конференція “Ландшафтознавство: традиції і тенденції” (Львів, 2004), регіональна науково-практична конференція “Природні комплекси і екосистеми верхів’я басейну р. Прут: функціонування, моніторинг, охорона” (Львів; Ворохта, 2009), міжнародний науковий семінар “Стаціонарні географічні дослідження: досвід, проблеми, перспективи” (Львів, 2010) та інші, за результатами яких опубліковано збірники наукових праць. Цікавою формою навчально-наукової роботи стало проведення з ініціативи кафедри польових (зимової 2009 р. та літньої 2011 р.) шкіл гірського ландшафтознавства на базі Чорногірського географічного стаціонару.

Перспективними напрямками наукових досліджень, над якими сьогодні працюють науковці кафедри, є: теорія ландшафтознавства; генезис, еволюція, структура, динаміка і сучасний стан ландшафтів; стаціонарні дослідження процесів функціонування природних територіальних і аквально-ландшафтних комплексів; ландшафтно-геофізичні та ландшафтно-геохімічні властивості природних територіальних комплексів та їхніх антропогенних модифікацій; дистанційні методи ландшафтознавчих досліджень; загальнонаукове і прикладне ландшафтне картографування; застосування геоінформаційних технологій у ландшафтознавчих дослідженнях; ландшафтна оцінка вітрових і водноенергетичних ресурсів; ландшафтний моніторинг; ландшафтознавчий аналіз екологічних проблем; наукові основи раціонального природокористування і сталого розвитку, збереження ландшафтного різноманіття та охорона природи.

Науковий потенціал кафедри сьогодні – один доктор географічних наук, професор, сім доцентів, кандидатів географічних наук, п’ять асистентів (з них два кандидати географічних наук), сім аспірантів і п’ять пошукувачів.

Наукові інтереси співробітників кафедри (див. вкл. 2) стосуються теоретичних, методичних і прикладних питань комплексних та галузевих фізико-географічних досліджень і пов’язані головним чином з ландшафтами Західного регіону України, зокрема: проф. А. Мельник – дослідження структури і динаміки ландшафтів Українських Карпат, їхніх екологічних проблем, питань раціонального природокористування, моніторингу охорони; доц. В. Біланюк – вивчення географічних закономірностей виникнення природних та антропогенно спровокованих катастроф, а також обґрунтування шляхів оптимізації станів геосистем, змінених катастрофічними процесами, розробка наукових основ раціонального природокористування, сталого розвитку та збереження ландшафтного різноманіття; доц. О. Загультська – розробка питань ландшафтно-інтерпретації

аерокосмічної інформації та ландшафтно-індикації на прикладі ландшафтних систем Західної України, застосування ландшафтного підходу в краєзнавчих, рекреаційних і туристичних дослідженнях; асист. Ю. Карпець – дослідження ландшафтів Волинської височини та обґрунтування заходів щодо їхнього раціонального використання; доц. І. Круглов – дослідження ландшафтів урбанізованих територій, геоекологічні дослідження в Українських Карпатах, у басейнах Верхнього Дністра і Західного Бугу, розробка питань історії та методології геоекології; асист. Р. Кулачковський – геоекологічний інформаційний аналіз альпійських і лісових басейнів Східних Карпат; доц. В. Матвій – ландшафтно-рекреаційні, ландшафтно-туристичні та ландшафтно-краєзнавчі дослідження в Українських Карпатах, розробка ландшафтних засад оптимального природоохоронування; доц. Б. Муха – стаціонарні та напівстаціонарні дослідження параметрів функціонування і топоклімат ландшафтів Опілля, Розточчя, Малого Полісся, Чорногори; доц. О. Федірко – структура ландшафтів і зонування природоохоронних територій, топонімічні дослідження; доц. П. Шубер – дослідження ґрунтового покриву природних територіальних комплексів Українських Карпат, клімату ландшафтів Західного регіону України та його впливу на господарську діяльність людини; доц. В. Шушняк – екзоморфодинаміка гірських ландшафтів, розробка наукових основ організації природоохоронних територій та впровадження Карпатської і Ландшафтно-європейських конвенцій; асист., к.г.н. Л. Костів – дослідження структури і динаміки ландшафтів Центрального Поділля для їхньої оптимізації, процесів динаміки і функціонування природних територіальних комплексів Чорногори; асист., к.г.н. Б. Яворський – дослідження розвитку і структури ландшафтів Українського Розточчя; асист. І. Притула – дослідження вітроенергетичного потенціалу природних територіальних комплексів Українських Карпат; аспірант І. Булашенко – дослідження функціонування репрезентативних геокомплексів Дубро-вицького ландшафту Південного Розточчя; аспірант Ю. Гаман – ландшафтні засади організації рекреаційно-туристичної діяльності в Українських Карпатах; аспірант В. Жовнер – ландшафтно-екологічне обґрунтування оптимізації зелених зон урбанізованих територій; аспірант А. Смалійчук – дослідження сучасної антропогенної динаміки ландшафтів Українських Карпат у межах Львівської обл.; аспірант О. Токар – ландшафтно-знавчий аналіз рекреаційно-туристичних ресурсів Рівненської обл.; аспірант Є. Тиханович – дослідження лавинонебезпечних природних територіальних комплексів Українських Карпат; аспірант Т. Черемха – дослідження природного потенціалу ландшафтів Прибескидського Передкарпаття; В. Березяк – ландшафтно-гідрологічний аналіз басейну верхів'я р. Прут у межах Карпат; Н. Білевич – розробка географічних засад сталого розвитку гірських поселень (на прикладі Львівщини); Н. Михальчук – еколого-ландшафтознавчий аналіз Малого Полісся; Г. Савка – ландшафтний аналіз рекреаційних ресурсів Українського Розточчя: стан та перспективи використання; О. Руда – дослідження мікроклімату геокомплексів Південного Розточчя.

Кафедра співпрацює і підтримує наукові зв'язки з ученими з провідних навчальних закладів України (Київський, Харківський, Таврійський, Чернівецький, Вінницький та інші університети), Національної академії наук України (Інститут географії, Інститут екології Карпат та ін.), установ Міністерства природи України (Карпатський національний природний парк, Яворівський національний природний парк та ін.) та за кордоном (Москва, Санкт-Петербург, Варшава, Дрезден, Грац та ін.).

1. Кафедра фізичної географії. До 60-річчя заснування кафедри / за ред. М. Кукурудзи – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 164 с.
2. Мельник А. 60-років кафедри фізичної географії Львівського національного університету імені Івана Франка / А. Мельник, Б. Муха, Ю. Феленчак // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. геогр. – Вип. 31. – 2004. – С. 24–30.
3. Муха Б.П. Кафедра фізичної географії Львівського національного університету. Історія та персоналії / Б.П. Муха. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 430 с.

*Стаття: надійшла до редколегії 06.12.2011
прийнята до друку 20.12.2011*

THE MAIN RESEARCH TRENDS AT THE DEPARTMENT OF PHYSICAL GEOGRAPHY, IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV DURING 1961-2011

A. Melnyk, B. Mukha

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

The research at the Department, which is one of the oldest at the Geography Faculty of Lviv University (founded in 1944) has been mainly connected during the last half-century with integrated physical-geographical studies of Western Ukraine, development of theoretical, methodical, and applied issues of landscape science. As a result, the Lviv school of landscape studies of Prof. K.I. Herenchuk was formed, as well as the school of mountain landscape studies of Prof. H.P. Miller. The research activities of the Department staff are based not only on the expeditionary field data, but also on the data collected at the field stations – the Roztocha Landscape-Geophysical Station (functions since 1968) and the Chornohora Geographical Station (functions since 1978).

Key words: Department of Physical Geography, research activities, stationary observations, landscape science.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ КАФЕДРЫ ФИЗИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ЛЬВОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ ИВАНА ФРАНКО В 1961–2011 ГОДАХ

А. Мельник, Б. Муха

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Дорошенко, 41, г. Львов, 79000, Украина*

Научные исследования на кафедре физической географии, одной из старейших кафедр географического факультета Львовского университета, в последние полвека были связаны главным образом с комплексным физико-географическим изучением западной части Украины, разработкой теоретических, методических и прикладных вопросов ландшафтоведения. В итоге сформировалась львовская школа ландшафтоведения проф. К. Геренчука и школа горного ландшафтоведения проф. Г. Миллера. Научные разработки сотрудников кафедры базируются не только на экспедиционных, но и на стационарных исследованиях, которые на протяжении многих лет беспрерывно проводятся на Розтоцком ландшафтно-геофизическом (с 1968 г.) и Черногорском географическом (с 1978 г.) стационарах университета.

Ключевые слова: кафедра физической географии, научные исследования, стационарные исследования, ландшафтоведение.